

SUDAN SAVAŞINDA YENİ DÖNEM: YATAY GENİŐLEMEDEN DERİNLEŐMEYE VE ŞEHİR KUŐATMASINA

DR. KAN DEVECİOĐLU

GİRİŞ:

Eylül 2025, Sudan savaşında şiddetin yeniden yoğunlaştığı ve çatışmaların şehir merkezlerine taşındığı bir dönüm noktası olmuştur. Özellikle el-Faşir ve çevresi, Kordofan hattı ve Hartum banliyöleri, hava saldırıları, insansız hava araçları (İHA) ve topçu bombardımanlarıyla hedef alınmıştır. Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK), sivilleri ve uluslararası kuruluşların tesislerini hedef alarak şehir merkezli baskı stratejisini sürdürürken Sudan Silahlı Kuvvetleri (SSK) hava gücü ve müttefik yerel milislerle karşı taarruzlara yönelmiştir. Bu tablo, çatışmanın sadece askerî cephelerde değil, kentlerdeki sivil alanlarda da yoğunlaştığını ve insani krizin derinleştiğini göstermektedir.

COĐRAFİ YAYILMA VE SALDIRI YOĐUNLUĐU

Eylül ayı boyunca 10'dan fazla eyalette çatışma rapor edilmiştir. Çatışma alanlarının coğrafi çeşitliliği, savaşın “yatay genişleme” evresinden “derinleşme ve şehir kuşatması” evresine geçtiğini göstermektedir.

- **Kuzey Darfur (el-Faşir-Mellit hattı):** HDK'nin art arda düzenlediği topçu ve İHA saldırılarında onlarca sivil hayatını kaybetti. SSK'nın karşı hava saldırılarında 20'den fazla kişi yaşamını yitirdi. UNICEF kampına isabet eden top atışında sığınmacı çocuklar arasında kayıplar yaşandı.
- **Kordofan:** SSK, Kazigil ve Umm Süneyn hattında stratejik bölgeleri ele geçirerek HDK'nin ilerleyişini durdurdu. Buna karşın HDK, Kordofan'ın kırsalında yeniden toparlanarak SSK konvoylarına saldırılar düzenledi.
- **Hartum:** Kafouri bölgesine yönelik İHA saldırısında üst düzey askerî yetkililer hedef alındı. Olay HDK'nin merkez yönetim kapasitesini zayıflatmaya yönelik planlı eylemlerinin sürdüğünü gösterdi.
- **Kuzey Darfur ve Mavi Nil Hattı:** BM ve yardım kuruluşlarının konvoylarının hedef alınması hem iç hatlarda hem de sınır geçişlerinde insani yardımı sekteye uğrattı.

Bu coğrafi tablo el-Faşir ve Hartum ekseninde kent savaşının, Kordofan'da ise arter kontrolünün belirleyici hâle geldiğini göstermektedir.

SAVAŞIN AKTÖRLERİ: TAKTİKLER, İTTİFAKLAR VE DIŞ DESTEK

Sudan Silahlı Kuvvetleri (SSK):

- Mellit, Umm Süneyn ve Barra bölgelerinde koordineli hava saldırıları düzenleyerek HDK mevzilerini hedef aldı.
- Hava üstünlüğüyle Kordofan hattında kısmi ilerleme sağladı.
- Müttefik milislerle (özellikle SPLA-Kuzey karşıtı yerel güçler) iş birliği güçlendi.

Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK):

- El-Faşir ve çevresinde yoğun sivil hedefli saldırılar gerçekleştirdi.
- UNICEF kampına topçu ateşi açarak hükümet yetkililerine yönelik İHA saldırıları düzenleyerek baskı kurmaya çalıştı.
- Libya ve Çad üzerinden gelen ikmal hatlarını korudu; ancak Wagner bağlantılı unsurların Güney Darfur-Orta Afrika Cumhuriyeti sınırında yeniden etkin hale gelmesi, HDK-Wagner ilişkilerine dair belirsizlikleri artırdı.

Diğer Aktörler:

- Eritre ve Etiyopya sınır hattında suç ve kaçakçılık şebekeleri, çatışmayı ekonomik kazanç için kullanmaya devam etmektedir.

SİVİL KAYIPLAR VE İNSANİ DURUM

Eylül 2025, savaşın başlangıcından bu yana en yüksek sivil ölüm oranına sahip aylardan biri olmuştur.

- El-Faşir’de UNICEF kampına yapılan saldırıda aralarında çocukların da bulunduğu çok sayıda sivil öldü.
- Mellit pazarında gerçekleştirilen hava saldırısında 13 kişi hayatını kaybetti, 7 kişi yaralandı.
- Kordofan ve el-Faşir hattında sığınmacı konvoylarının hedef alınması, yardım koridorlarının çöktüğünü göstermektedir.
- Hartum’da HDK tarafından gerçekleştirilen İHA saldırılarında üst düzey askerî personelin ölümü, çatışmanın yansımalarını başkente taşıdı.

İnsani kriz artık yalnızca gıda ve barınma değil, güvenlik ve hareket özgürlüğü ekseninden de derinleşmektedir.

DEĞERLENDİRME VE ÖNGÖRÜLER

- HDK’nin şehir merkezli saldırı stratejisi, örgütün kırsalda kaybettiği inisiyatif telafi etme çabasıdır. Ancak bu siviller üzerindeki yıkımı dramatik biçimde artırmaktadır.
- SSK’nın hava üstünlüğü, geçici taktik avantaj sağlasa da çok cepheli savaş yapısı nedeniyle ordunun kaynaklarını tüketmektedir.
- Kordofan’daki ilerlemeler, SSK için stratejik öneme sahip olsa da HDK’nin mobil ve dağınık yapısı karşısında kalıcı kontrolü zorlaştırmaktadır.
- Wagner unsurlarının Um Dafug çevresinde yeniden görülmesi, savaşın bölgeselleşme eğilimini güçlendirmekte ve hem Çad-Orta Afrika Cumhuriyeti hattını riskli hâle getirmekte hem de savaşın Darfur özelindeki sürecine dair soru işaretleri barındırmaktadır.
- İnsani yardım hatlarının çökmesi, önümüzdeki aylarda kitlesel göç ve açlık dalgalarını tetikleyecektir.

Kısa vadeli öngörü: SSK'nın Kordofan üzerinden el-Faşir'e doğru kara ilerlemesini sürdürmesi; HDK'nin ise Hartum çevresinde İHA/sabotaj eylemleriyle dengeyi bozmaya çalışması beklenmektedir.

SONUÇ

Eylül 2025 itibarıyla Sudan savaşı, şehir merkezlerine sıkışan ve sivillerin yaşam alanlarını hedef alan yüksek yoğunluklu bir yıpratma savaşına dönüşmüştür. Bu tablo hem askerî hem insani boyutlarıyla çatışmanın “yeni bir eşiğe” girdiğini göstermektedir. Sudan'da barış ve insani istikrar yalnızca cephe hattının değil, şehir merkezlerinin yeniden kontrol altına alınmasıyla mümkün olacaktır. ORSAM, bu süreci aktör, bölge ve insani boyutlarıyla aylık olarak izlemeye devam edecektir.

